

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

АВТОМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБІГУ

Анотація. Розглянуто методичні аспекти автоматизації системи документообігу на сучасних підприємствах. Встановлено особливості систематизації облікової інформації. Виділено переваги та недоліки впровадження новітніх технологій на вітчизняних підприємствах.

Аннотация. Рассмотрены методические аспекты автоматизации системы документооборота на современных предприятиях. Отмечены особенности систематизации учетной информации. Выделены преимущества и недостатки внедрения инновационных технологий на отечественных предприятиях.

Annotation. The paper studies methodological aspects of workflow automation system for modern enterprises. The features of accounting information systematization were marked out. The advantages and disadvantages of introducing new technologies into domestic enterprises were highlighted.

Ключові слова: документообіг, система бухгалтерського обліку, автоматизація документообігу, облікова інформація.

Стрімкий розвиток та глобальне впровадження новітніх інформаційних технологій та інтенсифікація інформаційних відносин створили умови для реального проведення багатьох виробничих операцій за допомогою сучасних телекомунікаційних систем та телеконсультацій. Становлення ринкових відносин в Україні сприяло створенню значної кількості малих і середніх підприємств, реструктуризації великих у результаті роздержавлення, що розширило сферу ведення бухгалтерського обліку та застосування засобів його автоматизації. Останнім часом на ринку програмних засобів автоматизації обліку запропоновано десятки систем, які забезпечують належне ведення автоматизованого обліку.

Проблемами організації та впровадження інформаційних систем у бухгалтерський облік вітчизняних підприємств з метою автоматизації процесів обробки та систематизації облікової інформації були предметом наукового дослідження таких вчених, як: Ф. Бутинець, О. Миронюк, В. Сопко, М. Бенько [1], В. Завгородній, А. Загородній та ін.

Метою є визначення необхідності впровадження автоматизованого документообігу, основні переваги та недоліки, а також визначення завдань бухгалтера при автоматизованій системі обліку.

Об'єктом дослідження є особливості автоматизації документообігу, переваги та недоліки.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні, організаційні і практичні положення документообігу підприємства.

Процес обліку є досить трудомістким та ризиконебезпечним, тому одна помилка може викривити інформацію про фінансовий та майновий стан підприємства, установи чи організації. У сучасних умовах, що характеризуються швидким темпами розвитку комп'ютерних технологій, роль та цінність інформації особливо зростає.

Один з основних шляхів спрощення процесу обліку полягає в його автоматизації документообігу. Це не лише мінімізує ризик скоєння помилки під час обліку, а й стане основою для автоматизації інших процесів на підприємстві. Наприклад, для налагодження автоматизації виплати заробітної плати на підприємстві попередньо має бути розроблена впроваджена автоматизована система обліку розрахунків з оплати праці.

Ефективність роботи бухгалтера, аналітика та управлінця на підприємстві суттєво підвищується завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування і друку вихідних документів, квартальних і річних звітів, а також надавати інформаційні послуги відповідним організаціям, системі управління щодо ефективності роботи, підвищувати ефективність праці аудиторів, ревізорів.

Автоматизація виключно фінансового та податкового обліку необхідна перш за все самим бухгалтерам для ефективного виконання своїх функцій. І тут використання комп'ютерних програм надає ряд істотних переваг саме щодо бухгалтерського обліку. Упровадження комп'ютерної техніки не передбачає внесення істотних змін у принципи бухгалтерського обліку, проте техніка збору й обробки інформації вдосконалюється.

Автоматизована (комп'ютерна) форма документообігу ґрунтується на комплексному використанні швидкодіючих ЕОМ, які забезпечують автоматизований процес збирання, реєстрації й опрацювання облікової інформації, необхідної для контролю й управління. Порядок опрацювання первинної документації на ЕОМ визначається системою програмного забезпечення, яка керує цим процесом. Дані первинних документів накопичуються у запам'ятовуючому пристрої ЕОМ. Первинна інформація вводиться у комп'ютерну систему програмістом або самим бухгалтером, який здійснює візуальний і машинний контроль, веде діалог, виправляє помилки, опрацьовує за допомогою комп'ютера інформацію; за допомогою друкуючого пристрою отримує відповідні машинограми (документів, реєстрів синтетичного й аналітичного обліку, оборотних і сальдових відомостей, балансу та інших форм звітності).

Таким чином, діалогово-автоматизована форма забезпечує повноту автоматизованої обробки і

систематизацію облікової інформації та видачу вихідної інформації як у вигляді друкованих документів, так і відеограм. Вихідна інформація повинна оформлятися в порядку, який забезпечує її достовірність, своєчасність, системність, обґрунтованість, повноту та юридичну повноцінність.

Упровадження в обліковий процес комп'ютерної техніки зумовило заміну паперових носіїв інформації технічними з наданням їм, відповідно до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку (затверджене наказом Міністерства України від 24 травня 1995 року № 88), юридичної сили. Документи і машинограми, виготовлені машинним способом, для надання їм юридичної сили повинні відповідати вимогам стандартів і бути закодовані відповідно до затвердженої системи кодифікації. Підписи осіб, відповідальних за достовірність інформації, виконуються у вигляді пароля або іншим способом авторизації, що дає змогу однозначно ідентифікувати особу, що відобразила господарську операцію, і виключити можливість користуватися чужими кодами.

Проте застосування масштабного програмного забезпечення не завжди є доцільним. Для суб'єктів малого підприємництва не раціональним буде витрачання невеликих коштів на придбання та щомісячне обслуговування даних програм для оброблення незначної кількості господарських операцій [2].

Крім переваг автоматизована система ведення обліку на підприємстві має ряд недоліків, до яких можна віднести:

- 1) проблеми загальної організації бізнесу й обліку;
- 2) висока вартість упровадження автоматизованої системи ведення обліку;
- 3) відсутність досконалого володіння комп'ютером бухгалтером підприємства, а також інших працівників підприємства;
- 4) ненадійність ЕОМ (виведення ЕОМ з ладу, збій у програмному забезпеченні, віруси, неправильне користування ЕОМ можуть спричинити втрату цінної інформації).

Поряд з цим можна виділити ряд факторів, котрі гальмують розвиток інформаційної мережі, що знижує ефективність упровадження нових та новітніх інформаційних технологій. Марченко Д. М. [3] у своїх роботах навів їх основний перелік, було узагальнено та виділено виділити такі:

- 1) використання різноманітних програмних засобів як нових, так і застарілих, значно ускладнює обслуговування інформаційної системи та знижує ефект її впровадження;
- 2) усунення окремих недоліків різноманітних програмних засобів може перейти в повсякденну проблему, що потребує створення засобів моніторингу стану всієї інформаційної мережі;
- 3) відсутність нормативної бази для регулювання автоматизованої форми обліку на вітчизняному рівні.

Недосконалість системи управління призводить до зниження прибутковості діяльності підприємства, нестійкого становища на ринку товарів і послуг. Витрати на обслуговування і доробку інформаційних систем автоматизації мають тенденцію до підвищення, а фактичний результат від їх використання залишається на незадовільному рівні. Розробка замовлених інформаційних бухгалтерських систем досить дорога і займає багато часу при відсутності гарантії очікуваного результату.

Необхідно зазначити, що комп'ютерні системи дають адміністрації широкий набір аналітичних засобів, що дозволяють оцінювати і контролювати діяльність фірми. Наявність додаткового інструментарію забезпечує зміцнення системи внутрішнього контролю в цілому і, таким чином, зниження ризику його неефективності. Важливим є те, що комп'ютерна обробка припускає використання однакових команд при обробці ідентичних господарських операцій, що практично нівелює ризик появи випадкових помилок, звичайно властивих для ручної обробки інформації [4].

Отже, на сучасному етапі автоматизація документообігу дуже необхідна і вона відіграє важливу роль як на підприємстві, так і в економіці в цілому, адже підвищується продуктивність праці бухгалтерів, скорочуються витрати для отримання необхідної інформації, надається більша ефективність передачі даних та їх більша точність і достовірність. Запровадження комп'ютерних систем надає можливість не тільки забезпечити автоматизацію обліку, а й вирішити інші (організаційні, кадрові, фінансові) завдання, які постають перед підприємством у процесі його діяльності. Тому в системі заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємств обов'язковим складовим елементом є автоматизація системи бухгалтерського обліку, що надає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Сопко В. В. Мета і принципи автоматизації бухгалтерського обліку / В. В. Сопко, М. М. Бенько // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12. – С. 186–192. 2. Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 17–22. 3. Марченко Д. М. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело зростання його ефективності / Д. М. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6(96). – С. 248–254. 4. Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 17–22.